

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, A. M.DC.XXIX

Dominica Prima Post Epiphaniam.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56232)

Perseverantia hæc
proximis
gravis est.
1. Reg. 17.

plurimis, eidem minime assueris, gravis est & permolestia. Hinc David rex cum Philistheo in singulare certamen descensurus, Saulis armis indutus incedere non potuit, sed iisdem grauatus potius quã munitus, ait, *Non possum sic incedere, non enim usum habeo*. Itaq; depositis armis inermis ad duellũ properat. Notate rem miram: arma quibus Saul indutus strenue & animose pugnabat, Dauidem grauabant, adeo vt se mouere nõ posset, nedum incedere: cuius rei hæc ratio est: quod Saul iisdem, non vero David, assueuerat. Vt allegoricum hinc sensum proliciam, dico arma quibus dæmon, metuendus ille Goliadas expugnatur, esse orationem, pœnitentiã, ieiunium, eleemosynam & integram Christiana legis obseruationem, quibus qui assueuerit, nullo negotio prælia conferuat: at quibus insolita ea sunt & inuisa, sub pondere fatiscientes deficiunt, & de victoria desperant.

Heb. 12.
Psal. 96.
Conclusio.

Vnde Paulus Hebræis scribens ait, *Omni autem disciplina in presenti quidem videtur non esse gaudii, sed mœroris: postea autẽ fructum pacatissimum exercitatus per eam reddit iustitia*. quo loco in presenti, capiendum est quasi diceretur: *in presenti*: quod in orationis perseverantia constantiaq; locum potissimum habet.

Quamobrem, Christiani, sanctis exercitiis incumbamus, virtutem colamus, precandi studio assuescamus, in oratione instar Annæ viduæ assidui simus & frequentes, & ad exemplum iusti Simeonis in lege Dei noctes & dies meditemur, eiusq; mysteria suspiciamus, admiremur, & enarremus: de puero Iesu agamus, eius incarnationem, natiuitatem, & cetera quæ in vita patrauit miracula recolamus: at in primis incarnationis eius admirabilis dignitatẽ ac maiestatem, adeo sublimẽ & eminentem, vt omnia potentiam splendoremq; illius demirentur. Ita quippe cantat Psalmista, *Montes admirantes Deum humanã naturam induisse, & in terrã descendere voluisse, sicut cera fluxerunt à facie Domini omnis terra*. Et vere ita se tes habet, æternæ & omnipotens Deus: omnia namq; adeo sublimia, & à mentibus nostris remota sunt, vt non nisi per raptus, admirationesq; eodem, & præsertim ad diuinum gloriôsæ natiuitatis tuæ mysterium, pertingere valeamus. Quænam

Psal. 96.

Tom. 1. Pars Hyemalis.

n. nouitas & quod paradoxum, te qui in cœlesti habitaculo ab Angelis adorari, à Cherubin coli, à stellis illustrari solebas, adeo humiliatum cernere, & demissum, vt in stabulo nasci, cœli iniuriis exponi, in præsepio reclinari, inter animalia collocari volueris? Quis n. repentinam hanc metamorphosim, subitam hanc mutationem non obstupescat, regem nimirum serui conditionem assumpsisse, & æternum in temporalem, impassibilem, commutatum esse, hunc deniq; ad cuius nutum omnia elementa, & mundi etiam cardines tremunt, in præsepio inter animalia præ frigore palpitare. Gratiam igitur nobis concede, vt mirabilia omnia demirantes, maiori tui hic sincere amandi colendiq; assidue studio teneamur: donec in alteram nos vitam vocare digneris: quam nobis concedere dignetur, qui viuit & regnat in sæculorum sæcula Deus, Amœn.

DOMINICA PRIMA POST
EPIPHANIAM.

Partes.

1. De aduersus humana vita.
2. De matris filiiq; exemplo.
3. De cura vxorum ac prolum.
4. De festo nefasto seu infalici, ac amisso Christo.
5. De ingressu religionis in scis parentibus.
6. De inuentione pueri in templo.

Cum factus esset Iesus annorum duodecim,
ascendentibus illis Ierosolymam. Luc. 2.

FIGURA.

Magnus quidem dolor magna que animi angustia erat, quam Tobias senior, eiusq; coniux Anna in absentia iunioris Tobiaz, quem in Mediam miserant, sentiebant. Ipsa namque mater doloris & moræ impatiens, quotidie montium iuga conscendebat vt, si eum eminus forte venientem cerneret, marito nuntiaret: quem cum elusa frustra dicebat, *Hœu, hœu me, fili me, vt quid te misimus Tob. 10. peregrinari, lumen oculorum nostrorum, baculũ senectutis nostræ, si latũ vitæ nostræ, spem posteritatis nostræ!* At maior, mihi credite, amaritudo angustiaq; animi fuit, quã gloriôsæ Deiparæ,

L. 2. ra, &

ra, & Iosephus hodierna die, amisso puer Iosepho, senserunt. Et ut patres Tobiae incredibili gaudio perfusi sunt, cum filium, Angelo Raphaelo ducente, sospitem & incolumem receperunt, ita Mariam & Iosephum immensum sensisse gaudium dicendum est, quando dilectissimum filium hodie in medio Doctorum repererunt disputantem & interrogantem. Tota historia huius series in Evangelio hodierno describitur: cuius ut vobis varietate, lacrymas inquam & gaudia, doloris & exultationem: hinc gemitus & suspiria, illinc laceritiam & iubilum depromam: coeleste auxilium necessario nobis implorandum venit, idque interueniente gloriosissima Deipara, quae omnes hos affectus hodie experta scribitur, cui angelicam proinde salutationem imperitumur: *Aue Maria.*

I.
Vita hominum malis permixta varijs.

Iob. 7.

Vita mari comparata.

Quatuor haecenus vitae mortalium statum describere, inque eius proprietates voluerunt inquirere, nihil eam esse censuerunt aliud, quam omnium miseriarum & malorum congeriem, in qua nimirum nihil stabile aut firmum reperitur, aut omnia fragilia & mutationi vicissitudinique obnoxia. Opinionis huius & sententiae auctor & princeps fuit Iob Propheta, qui vitam hanc nostram militiae quandam & bellorum speciem habere hisce verbis ait, *Vita hominum militia est super terram.* Nam sicuti belli tempore miles nunquam certi sibi aliquid spondere potest, nec in eodem versatur statu: at modo victoriam refert, modo stragem suorum videt, modo fugat, modo in fugam compellitur: hodie caedit, cras ab hoste caeditur, adeo ut semper arma gestare eum necesse sit. Ad eundem etiam modum nihil in hac vita haberi stabile, sed omnia fortunae mutationi inconstantiaeque subiecta sunt: nam si victor fueris, vesperi clades timenda vel excidium: adeo ut nunquam certi aliquid tibi promittere valeas. Vitam igitur nostram non in se quis mari comparauerit: nam ut ipsum inconstantiae theatrum est, aquilonum stadium & arena, tempestatum armamentarium, continuo fluxu & refluxu, procellisque varijs subiectum. Ita quoque vita haec semper exagitur, omnibus fortunae casibus, ridentis simul & indignantis, exposita: ipsa omnium malorum scopus est

miseriarum stadium & arena, afflictionis theatrum, tribulationum schola, mutationis & varietatis abyssus, omniumque aduersitatum, calamitatumque fons & origo. Hinc multi eam Philosophi Euripo septies in die reciprocati, compararunt, a qua comparatione non procul recessit Salomon, dum ait, omnia haec mundana vicissitudinem pati, & voluptates doloribus, delicias malis, gaudiaque lacrymis velut vino amariore misceri, *Risus dolore miscetur, & extrema gaudium occupat.*

Porro vitium hic medij inter caelum & infernum constitutum: & ut medium extremorum participat, sic vita nostra partem a caelo, in quo non nisi merum gaudium, nulla tristitiaqua diluam habetur: & partem ab inferno, in quo non nisi luctus & amaritudo, naeta est: atque huc alludit Propheta Iob cum diceret, *Post tenebras spero lucem.* quorum verborum sensus hic est, post dolores superuenturas delicias, & voluptates a malis & calamitatibus quam proxime premiti: post lacrymas scilicet secutura gaudia, & post gaudia, instare lacrymas & luctum.

Vnde bene Ioannes Chrysostomus, *Miseriam Deum castus rebus quadam incunda permiscet, quod in omnium sanctorum vita reperis, qua mirabili varietate conmixta est.* Id est, quae admodum omnium rerum creator Deus varietate quadam & incunda permutatione vniuersam hanc molem rerum sustentat & fouet, post aestuos felicitatis calores frigus hibernum, post Zephyri delicias borealem rabiem superinducendo: ad eundem modum vita nostra dies assidua quadam mutatione dirigit, inconstantiaeque rotis insidentem eandem semper ad terminum protrudit.

Quam bene & luculenter hoc exposuit Sapientis, & verbis quidem mysticis! *Pracordia stultus quasi roca carri, & quasi axis versatilis cogitatus stultus.* Id est, stultus nunquam idem est, nunquam eodem in statu permanet: verum ab vno conceptu delabitur in alium, & vna cogitatio producit aliam priore longe etiam deteriorē. Nomine autem stulti, omnium morionum & fatuorum principem mundum intelligere poterimus, qui adeo incostans & varius, ut in eo quo prius fuit statu, permanere nequeat: Huc respiciens Psalmograph. ait, non qui-

Prou. 4.

Vita nostra media inter caelum & infernaum sita.

Iob. 17.

Hom. 8. in Matth.

Ecles. 33.

Mundus omnium dicitur potest stultissimus.

Psal. 82.

quidē impreando, sed futura vaticiniis praefragiando, *Deus meus pone illos ut rotas, & sic ut stipulam ante faciem venti*, quo in loco non de aliis quā de mundanis locutus est, ac vitæ huius miseras vicissitudinemque descripsit: ut quæ nunquā in eodē statu permaneat, sed varietati mutationisq; semper obnoxia sit: hodie quidem deliciis affluens & gaudiis innatans, cras vero malis calamitatibusq; circumvallata.

Eccl. 2.

Ostendit olim Deus Ezechiele Prophetae librum, & cum in manu filii hominis, intus & foris characteres continentem: *Scriptæ erant in eo lamentationes & carmen, & c.* O librum vere admirabilem qui scripturam adeo variam in se contineat; & mea quidem sententia hoc libro vitæ nostræ status ad vivum exprimitur: An non enim ipsa liber quidam est, quem Christus filius hominis semper in manu habeat: quinq; viginti, triginta, quadraginta, quinquaginta, sexaginta, interdum etiam octoginta folia, id est, annos contineat? Varia autem in eodem sunt argumeta: carmina scilicet, lamentationes, tristitia lætis permixta, quod vitæ nostræ hæc miserabilis gaudia & tristitias, dolores & exultationes, prospera & adversa contineat.

Hortum quidem sponsæ varij decorabant flores & fructus suavissimi: sed pestilentes eum venti & impetuosii perflabant, Aquilones, Noti, & Austri: *Surge aquilo, & veni Aufer.* Id ipsum de vitæ nostræ horto dicendum est, qui varios quidem eosq; jucundissimos flores edit, delicias scilicet voluptates, divitias, honores, dignitates & illicia: sed graves cum venti & turbulenti, ut sunt tentationes, afflictiones, adueritates, mala, angores, molestia, ærumina, lacrymæ & lamenta infestant.

Contemplor in Evangelio agrum, in quē bonum semen patetfamilias feminavit, sed cui deinde inimicus homo æmulationis rambie actus zizania supereminavit. Agrū porro hunc aliud nihil esse censeo, quā vitam hanc nostram, in qua & bonum semen, & simul zizania, reperire est: modo quidem voluptates, inviduitates, gaudia, commodi, prosperitates, modo autem angustias, tribulationes, infortunia, calamitates, aduersa, fortunæq; ludibria, læta scilicet tristibus & prospera aduersis permixta: nihil ut purum & incertum dari in

ipso queat. Quod in Evangelio hodierno, ne multum euagemur, aperte videre datur: hic namq; cernere erit Deiparam & Iosephum, qui nato Domino, à Magis adorato, Simeone de puero prophetante, & Anna deinde posthæc de eodem vaticinante, incredibili olim gaudio perfusi erant, dolentes, & lacrymantes, & tristitia ob amissionem eius dum in patriam reuenterentur, confectos. Textus verba hæc: *Cum factus esset Iesus annorum duodecim ascendit illis Ierosolymam secundum consuetudinem divi festi, consummatisque diebus, cum redirent, remansit puer Iesus in Ierusalem.* Ut omnia hæc methodice deducam, primo inter hoc Deiparam Ierosolymam versus regulam; deinde Christi amissionem, ac simul eiusdem inventionem prosequar: in quo & tristitia lætis & iucunda amarum permixta videbis.

Luc. 2.

Principio igitur refert Evangelista, Iosephum & Mariam è Nazareth profectos, iuxta **II.** Evangelica consuetudinem ad solemnitatem festi peragenda, Ierosolymam venisse: cumque iam sacrificiis peractis & voto completo domum rediret, Christum annum iam duodecimum agentem, in via se subduxisse & in templo parentibus insecis, permansisse, quem illi amissum putantes tantam in animo sentire tristitiam, quāta nullis exprimi verbis queat. Quæ omnia ut melius intelligantur, sciendum. Iudæos omnes, ex legis Mosaicæ præscripto, ter singulis annis Ierosolymam sacrificii offerendi, voti que soluti ergo venire debuisse, in festo scilicet Paschæ, Pentecostes, & Tabernaculorum. Verba legis in Exodo legere poteritis, *Ter in anno apparebit omne masculinum tuum coram Deo tuo.* Et in Deuter. *Tribus vicibus per annum apparebit omne masculinum tuum in conspectu Domini.*

Euangelica narratio.

Exod. 13.

Huic igitur legi obsecuturi Ioseph & Deipara, quamvis ipsa eximeretur, (lege nimirum ad solos viros se extendente) è Nazareth Gallilææ Ierosolymam proficiscuntur, festum scenopegiæ celebraturi. Docemur hic festos dies observare, iis ipsis templa adire, sanctisque exercitiis vacare. Addit autem Evangelista, *Secundum consuetudinem divi festi.* Ut ostendant, non debere nos dum dies festi sunt, chartis laforiis aut alex astutere;

Luc. 2.

Cant. 4.
Vita nostra similis est horto sponsæ in Canticis.

Item agro Evangelico bonam seminem & zizania complectenti.
Matth. 1.

lasciua & impudica theatra adire, vino nos ingurgitare, genio & ventri indulgere, & recta ad inferos per viam latam properare; sed consuetudinem nostram esse debere, caelestem Ierusalem cogitatione ascendere, templa frequentare, concionibus & sacris interesse, precibus vacare, peccatorum confessionem instituire, communionem corporis Domini percipere, & eleemosynas in pauperes erogare.

O tempora, o mores, o saeculum contaminatissimum, o triste sanctarum consuetudinum exilium! solebant olim Iudaei, dum festus apud eos dies ageretur, templum petere, Deo victimas immolare, sacrificia & holocausta offerre: & heu! tanta hodierna die inter Christianos est dissolutio, vt iis ipsis diebus ad tabernas conuolent, per prostibula oberrent, per popinas & gurgulia discurrant, impune Deum variis sceleribus offendant, lasciuiant, insanient. Instituit porro festos dies Ecclesia, vt saltem iis ipsis Christiani poenitentiam agerent, ac delicta aliis diebus commissa tum deplorarent: at hodie quae morum corruptela est, non nisi ad risum, tripudia, lasciuias, ineptiasque instituti videntur. De expiationis olim diebus agens in Leuitico Deus, ita locutus est: *Decimo die mensis septimi dies expiationis erit celeberrimus, & vocabitur sanctus. affluetisque animas vestras in illo.* Hodie vero festa non sunt dies afflictionis sed dissolutionis, adeo vt omnibus tunc petulantibus habena laxari debere videantur.

Leuit. 23.

Voluit adhuc Iudaeos in magna solennitate Paschali non nisi panem afflictionis & doloris gustare, *Septem diebus comedes absque fermento afflictionis panem.* Hac vero tempestate in maximis solennitatibus maxima & splendidissima instruuntur conuiuia, mensae sternuntur, coquina fumat, ventri indulgetur, adeo vt bacchanalia agi videantur. Eodem ipso Paschatis festo lactucas agrestes comedere solenne Iudaeis erat, quas lxx. herbas amaras interpretantur. Et hodie pro pudor & Christianorum dedecus! in festis solemnioribus non nisi de voluptatibus, deliciis & gulae irritamentis est sermo. Porro vetera illa de festis decreta, innuere volebant, in festis maioribus radices nobis amaras in cibum esse

Deut. 16.

Exod. 23.

Viuebant olim Iudaei festis paschalibus non nisi lactu-

debere, id est, mystico sensu, poenitentiam accis syluestribus.

Solebant iisdem in festis offerre Deo et victimas iam boues & oues, ac victimas immolare. quoque; im- Colligimus hinc, brutales affectus, passionem molabantur, indomitas iram, odia, inuidiam, auaritiam, luxuriam, aliaque; vitia, festis potissimum diebus iugulanda, eaque; in holocaustum adolenda esse Origenes huc respiciens in homilia quadam scripsit, *In spiritu diem festum agamus, & Marc. 14. spiritua in sacrificia iugulemus.*

Iudaei in festorum obseruatione religiosi, ne dicam superstitiosi, Iesum hostem suum iuratisimum in die festo comprehendere praereligionem ausi non fuerunt: dicebantque hypocrite, *Non in die festo.* Hoc imitemur & nos, & quamuis diebus profestis Deum offenderimus, diebus tamen festis & solemnibus a peccatis abstineamus: peccata quippe die festo commissa grauiora proculdubio ceteris, & quod aliis commissum diebus simplex peccatum est, die festo duplicem continere offensam censetur. Illis igitur diebus Deum colere oportet, imitatione scilicet Iesu Christi, & Deiparae Iosephi exemplo. *Cum factus esset Iesus annorum duodecim.*

Enc. 2.
Christus duodecimo aetatis anno patri suo offertur.

Videte hic obsecro, auditores, vt Iesus summus ille Deus, & humilimus homo, Ierosolimam Patri, se oblaturus ascendat, & duodecimo aetatis anno templum Deo se deuoturus ingrediatur: illo quippe tempore rationis surculi in animo nostro pullulauit. Vt hinc discamus, a tenera nos ipsos offerre Deo aetate, eique; quidquid habemus, vltro in obsequium dedicare, a quo nimirum esse, viuere, omniaque; accepimus. Quod ipsum est naturae nobis officio necessario incumbit: adeo vt D. Tho. putet puerum, eodem quo rationis usum habere incipit tempore, in conscientia teneri, se ipsum Deo offerre, seseque totum eius cultui dedicare: atque; hoc faciendo nihil quam quod ex debito & officio incumbit facere: negligendo autem, mortale peccatum admittere, & infernalium se suppliciorum reum, si hoc in statu hinc emigrare contingeret, constituere.

Quamobrem optime vilis mihi est consuluisse mortalium sapientissimus Salomon, *Memento Creatori tui in diebus iuuentutis tuae, antequam veniat tempus afflictionis tuae & appropin-*

Ecl. 12.

propin-

propinquant anni de quib. dicas, non mihi placent, per tempus hoc afflictionis morte haud dubio intelligit: & per annos illos displicentes, senectam, quæ grauis & fastidiosa est. Beatus igitur ac felix adolescens, qui consulenti sapientissimo regi credit, & iam inde ab ætatis flore & vere Dei recordatur, studia illi sua operaque & quidquid acturus est, libens, merito dat consecratque.

Thren. 3.

Ieremias Propheta hinc in Threnis exostulans, ait, *Bonum est viro, cum portauerit iugum Domini ab adolescentia sua.* Quid autem est iugum Domini ferre, nisi legi eius obedire, præceptis Dei obsequi? quæ qui a iuuentute & prima ætate seruire inceperit, nã ille sapientem se & cordatum demonstrat: contra vero stolidum & fatuum se ille, qui a iuuentute lasciuire incipit, certoque salutem suam discrimini exponit.

Leuit. 11.

Inter ceteras quas Deus olim vt immundas & spurias aues ab altari suo reiciebat, eiuuentute rat & cygnus, cuius rei nullã aliam esse rationem puto, quã quod non nisi moriens cantet, & fata symphonia iucundissima præuertat, reliquo tempore ne hiscat quidem, sed stertere quati videatur, & in otio viuere. Mystice autem hic designatur, illos a Deo cygnorum instar reprobandos, qui iuuentutem & ætatis florem Deo non consecrant, studiaque sua & seipos totos, id est, animam & corpus illi non offerunt omnemque cantum, vitæ inquam emendationem, pietatem, penitentiamque otiosi & stertentes in senium ac mortis tempus differunt. At Iesu Christi exẽplo, qui iam inde a duodecimo a tatis anno Patri se offerre, operaque sua dedicare incipit, respiscant.

Non alia porro tam matura sui manifestationis dari potest ratio, quam vt ita desiderium, quo erga glonam Dei salutemque animarum incensus erat, manifestaret, adeo vt tempus ab æterno ad id designatum præuenterit, omnesque moras præscindendo vltro se ipsum manifestare voluerit. Ita etiam tempore passionis, vehemens illud desiderium quo ad mundum redimendum flagrabat, in causa fuit, vt omnis moræ pertæsus, sanguinem, qui non nisi flagris, clauis, & spinea corona eliciendus erat, in hortu orans exsudaret, atque hoc antea prædixerat, *Baptismo, san-*

Luc. 11.

guinis sc. habeo baptizari, & quomodo coarctor, Luc. 21. donec perficiatur. Et ecce hodie ætatis anno duodecimo cum Iosepho patre putatio, & gloriosa Deipara matre templum ascendit.

Ascendentibus illis Ierusalem. Maria scilicet & Iosepho coniuge illius. Non sine ratione Coniugate Spiritus Sanctus ambos hos simul proficiscētes depinxit, vt doceat nimirũ, dedecere coniugatas sine maritis foras prodire, aut solas sentur & deambulare, atque huc facere videntur illa exeant. Dei verba, Gen. 1. *Faciamus ei adiutorium simile sibi*, quæ alius interpres ita transtulit. *Faciamus ei adiutorium, quod sit cum eo*: perinde ac si iam inde ab illo tempore docuisset, ambos semper simul versari & incedere debere. Observatione profecto dignissimum est, iam inde a mundi exordio, hæc Deum verba usurpare voluisse, vt scilicet ostenderet, honestæ matronæ esse, mariti semper ob oculos versari, ne honori suo & famæ, sine inspectore per viros & agros incedendo, maculam aspergat.

Hoc indicare sponsa in Canticis voluit dicens, *Ego dilecti meo, & ad me conuersio eius*: quasi dixisset: Tanto sponsum meum amore prosequor, & ille me vicissim, vt semper me actioneque meas intrueatur: ego quoque nunquam me ab illius latere seiungam, sed assidua ei comes & indiuisa futura sum. Hoc in speculum matronæ oculos conuertant, in hoc speculentur, inter quas illa sapiens & cordata dici poterit, quæ a mariti latere nunquã recedit, aliorumque consortio velut pellem honorisq; fuliginem detestatur.

Cant. 7.

Plalmographus huiusmodi mulierem describens, inter familiæ beatitudines recenset, *Vxor tua sicut vitis abundans in sobolis procreatione & fecundo partu, in lateribus domus tua, nunquam sine te egrediendo, sed affectum in te suum testando, familiam non deseret, curam domus geret, ab eaque nunquam recedet.* Et profecto talis maritum diligere & sapiens cõlenda est, interq; mariti benedictiones enumeranda, quæ quietis & solitudinis amans a domo nõ recedit, sed familiam gubernans suam, publicum fugit.

Psal. 127. Sapiens vxoris descriptio.

Moses in Ægyptum, filiorum Israel caesam coram Pharaone acturus, missus, vxorem secum duxit: nam quamuis negotia ad eam non

Exod. 4.

non

Nunquam
vxoꝝ sola
relinquēda.

non spectarent, ipsaq; ijs non sufficeret, solā tamen eam relinquere noluit. Hinc discant mariti vxoꝝ suas nunquā solas relinquere: sed eas, quocumq; etiam secedendū sit, semper secum ducere. Exemplo etiam sit beatum illud par coniugum, Iosephus & Maria, qui simul Ierosolyam hodie proficiscuntur.

Iudæi peregrinaturi,
vxoꝝrem
quidem secum ducebant, sed alia via incedebant.

Animaduertendum tamen, Iudæos, vt bene Venerab. Beda obseruauit, peregrinationem instituentes, aut ad diem festum ascendentes, ab vxoꝝibus se segregari solitos, & maritos quidē hac, vxoꝝes vero illa via iuisse, vt maiori pietate iter suum conficerent, omneq; libidinis exercendā, prauorumq; occasionem ita præscinderent. Quis enim se à peccato immunem præstet, qui occasiones peccandi non declinat? Hinc bene serpenti incauta tamen Eua respondit, *Præcepit nobis Deus, ne comederemus, & ne tangeremus illud, ne forte moriamur.* Non solum vsum, sed & tactum, veruissē Deum ait: ex tactu quippe facile ad gustum descendere potuisset.

Gen. 3.

In tantum Propheta Iob homo innocentissimus & sanctissimus peccandi occasiones subterfugiebat, vt hac ex parte in timore sedens, innocentiam suam testatus, gemens & lacrymans verbis vel saxum pectus emolituris, diceret: *Si vidi solem cum fulgeret, & lunam incedentem clare, & osculatus sum manum meam ori meo.*

Iob. 31.

Id est, Exere vindicem in me manum Domine, si ipse, cum operibus & honoribus affluere, oculos ad cælum tollere præsumpsi, solem mane in ortu rutilantem cōtemplaturus, & si manum deinde ori meo, eandem ex osculaturus, admonui. Horum quidquam si feci, merito hæc omnia mihi euenisse existimabo. Lyranus locum hunc in Glossa exponens, Chaldaeos, inter quos Iob Propheta commorabatur, solem & lunam adorare solitos refert, manum sc. cælum versus sustollendo, eamque ad os reducendo, & osculando. Iob vero ab hoc se idololatriæ genere purgare volens, ait, non modo se hac ratione non adorasse, sed ne oculos quidem ad cælos, hoc facturum, sustulisse; cum sciret illicita hæc & intuitus occasiones peccandi esse & laqueos.

Magnus ille Ecclesiæ Doctor Ambrosius

ferm. 4. in Psalm. *Beati immaculati*, verba hæc exponens, *vt viam iniquitatis amoue à me*, ait Dauidem orare Deum vt se liberet non modo ab iniquitate & peccatis, verum etiam à peccati viis: at nulla certior ad peccatum via est quam eius perpetrādi occasio. Beatus autem ille ter & amplius qui vias eius deserit, omnesq; peccandi occasiones euitat, vt fecere olim Iudæi, & modo Ioseph & Maria, dum diuersum vterque iter ad diem festum ascendentes ingrediuntur.

Psalm. 118.
Occasiones
ad peccatū
viā.

Viri igitur aliud iter inuislebant, & aliud Viri à mulieribus quod & post mortem apud eosdem locum habebat: viri quippe & mulieres diuersis in locis sepeliebantur. Hinc Abraham vxorē Saram, *sepeluit in spelunca agri duplici*, agro quē ab Ephron Chanaanæo emerat. Porro duplex hoc sepulcrum diuersimode ab interpretibus intelligitur. Nam Rabbi Aben Ezra ait, ideo duplex dici, quod aliud sepulcrū includeret. Lyranus vero, quod vnū sepulcrum esset in summitate cavernæ, aliud vero in fundo: Glossa autem & alii quod duo diuersa sepulchra essent: in quorum vno viri, in altero mulieres sepeliebantur. Notate hic obsecro, admirabilem Abrahamæ prudentiā: designare voluit, nō esse decorum aut consentaneū, viros cum mulieribus etiam post mortē commorari.

Ascendentibus illis. Aduertite quæso hic, vt Deipara & Iosephus Christum paruulum ad templum deducant, cumq; dum peregrinationē instituunt, itineris socium habere velint. Vt hoc exemplo parentes ceteri incitati, paruulos ad templa, & sacras conciones secum trahant, ne quid forte, interea dum absunt, detrimenti illis accidat, aut domi eorum tenera & cerea ætas exemplo aliquo inhonesto deprauerit. Recordemini, obsecro, patres, vt populus Israel, Moysē in montis Sinai vertice cum Deo agente, & legem decalogi accipiente, idololatriam exercuerit, & vitulos aureos adorauerit, eosq; vt liberatores sospitatoresque agnouerit.

Luc. 2.
Parentes
liberos suos
secum ad
templum du-
cant.

Exod. 25.

Notate hic, quam opportunum ad tā peruersam telam ordiendam tempus demon expectarit; scilicet cum ductor populi cum Deo familiaris ageret. Eheu quoties, obsecro, Satanas expectat, donec templum ad eatis cū Deo acturi, vt interea filios vestros deprauet,

uct,

Job. 1.

uet, & filiarum honori insidias tendat. An non Job propheta sacrificium offerente, Deo que supplicante, filij eius epulabantur, & diabolo auctore, ruina repentina obruti fuere, ac sub habitaculi ruderibus sepulti? Idipsum se penumero vobis accidit, patres; nam vobis templum adeuntibus, vota que faciuntur absentibus, inimicus homo liberos vestros corrumpit, & malignis suggestionibus depravatos in interitum & exitium deturbat. At, quo huic malo occurratis, nunquam illi a latere vestro decedant, ac præsertim tamen cum templum aditis,

Diabolus filiorum salutis insidiatur absentibus parentibus.

Gen. 18.

Deus parentes folet, qui liberos ad pietatem informant.

Eccles. 7.

Tob. 4.

Dan. 13.

Incredibile porro est, quot gratias & dona iis largiri Deus parentibus solet, qui filiorum salutis sollicitè inuigilant. Idcirco Dominus cum in Pentapolum furoris sui telam iam detorquere decreuisset, ait: *Num celare potero Abraham qua gesturus sum? Et quam obrem Domine? Scio enim, inquit, quod præcepturus sis filiis suis, & domus tua, post se, ut custodiant viam Domini.* Ostendit nimirum euidenter, quanti eos faceret parentes, qui timorem Domini & mandatorum eius obseruationem liberos edocerent. Salomon idcirco parentibus omnibus consuluit, *Filij tibi sunt? erudi eos, & curua eos a pueritia eorum:* quo consilio vsus est Tobias senior in educatione filij, & Helias in Susannæ, quam in lege Moysis edocuit.

Plutarch. de lib. educ.

Porro parentes, qui solis diuitijs parandis incumbunt, & de hereditate opima filijs relinquenda tantum laborant, de eorum moribus, educatione, formatione nihil sollicitos, similes esse perhibent ijs, qui concinnos quidem & sicyonios calceos quarunt, de pedum concinnitate, ne minimum solliciti. Quo refertur potest scitum & prudens Aristippi Philosophi responsum: hic enim à patre quodam rogatus, ut filium erudiret, & qua mercede id ipsum præstaret, ait, Mille drachmis. Pretij magnitudine percussus Pater, intulit, valentissimum hoc mihi pretio seruum comparem. quo audiro, acute admodum Philosophus respondit; *Hoc fac, & duos domi seruos habebis; filius quippe indoctus & impolitus, aut perperam edoctus, parum à seruo & mancipio differt.* Discamus hinc, primam & maxi-

Tom. 1. Pars Hyemalis.

mam parentum curam & studium esse debere, liberorum educationi diligenter incumbere, præceptores & pædagogos bonæ famæ ac nominis illis assignare, quorum & institutione proficiant, & parentibus tandem gloriæ & laudi sint. In quo primam concionis partem finio, alteram, quæ Iesu amissi inuentionem continebit, aggressurus.

Sacratissima igitur Deipara, & Iosephus Mos cum Hierosolymis domum redirent, puer Iesus Hierosolymis mansit, & non cognouit parentes eius. Existimantes autem illum esse in comitatu, venerunt iter dicit, & re uirabant eum inter cognatos & notos, & non inuenientes regressi sunt in Hierusalem, requirentes eum. Reuocate hic in memoriam, quod paulo ante dixisse memini, Iudæos peregrinationem instituentes, à sceminis abstinuisse, & ipsos ideo vna, mulieres vero altera via incedere consueuissent; pueros autem promiscue & indifferenter modo cum matribus modo cum patribus ire solitos. Quod & in hoc itinere vsu venit. Cum enim beatissima Virgo existimaret, dilectum suum Iesum, vnicas suas delicias, cum Iosepho patre in vizorum comitatu esse; Iosephus vero, cum matre in ordine mulierum, factum est, ut in neutro ordine reperiretur. Hæc quidem sententia Venerabilis Bedæ: ac doctissimus Maldonatus credit, Iudæos gregatim, & vicatim, imo & oppidatim ad solemnitatem paschalem ire & redire solitos: adeo ut Maria & Ioseph inter ciues Nazarenos, & quidem inter cognatos & vicinos, eum quærent. *Et requirebant eum inter cognatos & notos.*

Mos Iudæorum ad diem festum g-untium.

Luc. 2.

Luc. 2.

Origenes putat Christum se hic inuisibilem reddidisse, & ita, in scitis parentibus, Hierosolymis in ciuitate sancta remansisse; ut & deinde Ioannis octauo, inuisibilem se reddidit, Iudæis eum lapidare volentibus, quando per medium eorum incedens oculis se adstantium subduxit. At noua hic difficultas oritur, vbinam scilicet toto illo triduo latuerit, vel apud quos diuertit, quidve egerit. Bernard. ait eum, eleemosynam & stipem, in paupertatis signum, petiisse: in quam sententiam & Basilius Magnus

Orig. ho.

19. in Matt.

M con-

2. Cor. 8.

concedit, quod & loco illo Paulino confirmatur, nam ubi Latini legunt: *Propter nos egenus factus est*. Interpretatio Græca habet, *propter nos mendicus factus est*; & ita Basilii legit. Verisimilius tamen est Angelos interea temporis illi seruisse, illiusque curam habuisse, ut deinde in deserto Palæstinae fecere.

IV.

Luo. 2. Iesus in die festo perditur.

Remansit puer Iesus in Hierusalem. Eheu! quid hoc audio? Christus in die festo amittitur; ut hinc manifestum fiat, plurimos tanquam nequiter templum adire, ut Deum amittant. O rem deplorandam! quo enim in loco charissimum & gratiarum celestium manipulos colligere deberent, illo habitam gratiam prodigunt & profundunt, sibi que interitum afferunt; quodque illis in benedictionem & salutem cedere deberet templum, in exitium & calamitatem vertitur. Quod mille testimoniis è sacris litteris confirmare potero. Saul imprimis sacrificia offerens regno exutus est, Deum grauitur offendit; & Ozias rex thuribulum & acceram in manus sumens, incensum Deo oblaturus, lepra percutitur. Quoties eheu! Christiani, templum mundi & niuei ingredimini, sordidi tamen & picei eodem egredimini? Pharaon rex cum natalia sua epulo publico celebraret, æconomus ceruicem præcidi iussit. In solemnibus assueti conuiuio, Vasthi Regina diadema perdidit. Philisthai arcam Dei Israel in fanum Dagon inferentes, Deum amiserunt. Plura ne desideratis, queis demonstrarem; in festis solemnioribus & rebus sanctissimis, capiti nos nostro & animæ periculum arcescere, Deumque ad iracundiam prouocare.

1. Reg. 13.

4. Reg. 13.

Gen. 41.

Esth. 1.

1. Reg. 5.

Ingens calamitas Deum in via amittente.

3. Reg. 3.

At quam calamitas & malum, Deum in via, in templo, in opere pio amittere! Quid enim profuerit bona te tua conseruasse, si Deum tuum seruare non potueris? Salomon quidem quam à Domino petiit sapientiam, obtinuit; at fatius ex diui Ambrosij sententia fuisse, si ita orasset: *Da ut sic te possideam. Et nunquam amittam.* Et quoniam cor velut arx & domicilium est, in quo Deus commorari dignatur, & quod sibi velut habitaculum deligit, ipsum omni cura est custodiendum. Consulit hoc siquidem Sapiens,

dom ait: *Omni custodia custodi cor tuum, bene ait: omni custodia, eo quod omnes excubiæ, custodia, diligentia, stratagemata, artes, technæ, quæ in re aliqua preciosa conseruanda adhibentur, in cordis nostri custodia potissimum adhibenda sunt: quod nimium facile amittatur & quod eo amisso omnia simul amittantur.*

Samson, vir quidem validus, generosus *Judic. 10.* & strenuus fuit torumque eius robur in crinibus sicum erat. Ut allegorice hoc exponam, omnem in partem circumspecte, o homo, ne, quamuis fortasse validus & strenuus videare, prauam aliquam cogitationem, cuius crines symbolum sunt & figura, in animum admittas; in hoc enim omne tuum robur consistit. nam mox ut aliquam admiseris, Satan callide te inuadet & eneruabit, & Deum ita tuum amittes.

Salomon, quo thronum suum regium conseruaret, duodecim leones velut excubitores assiduos adhibuit, sed vti in totidem circa eor adhibuisset, ne ipsum Deum amitteret! quod quia neglexit, imprudentiam suam demonstrauit. Similes potro huic esse putemus, qui diligentem rerum suarum curam habent, domos excubiis circumcingunt, resque suas in tuto collocant, de corde custodiendone minimum solliciti, à cuius tamen custodia & Dei conseruatio, & omnis eorum felicitas dependet.

Templum Salomonis duos habebat ianitores & custodes, quorum munus erat, & templi fores claudere ac referare, circumspicere quando arca Domini in agros prodiret. Quid: ane necessarij videbantur ianitores in viis regis? ane in agris portæ & ianua? Nequaquam: sed quia maius illic discrimen & pericula euidentiora habebantur, ideo maior quoque adhibenda erat custodia, & ianitores necessarij. Hinc eliciemus, cordis nostri excubias diligenter obsecundas, custodes semper ei adhibendos, & præsertim in locis, in quibus & discrimina apertiora, & bella magis sanguinolenta.

Dauid castra Saulis ingressus, videns duces omnes stertere, abstulit hastam à

1. Reg. 16.

tentorio regio, dicens ad Abner: *Filij mortis estis vos, qui non custodistis Dominum & fratrem Christum Domini.* An non ille mortis filius vere dicendus, qui Iesum Christum, regem suum, Principem suum, & Deum in corde non custodit? quem ut bene quis seruet, imitetur sapientissimum regem Salomonem, qui ad templi defensionem plurima scuta aurea, & hastas parari iussit, eaq; in templo, ad subitas aliquas excursiones defensionisque, suspendi. Denotare hoc voluit ad DEVM in cordis nostri templo conseruandum, aureis armis opus esse, sincera scilicet erga Deum dilectione, & irrefragabili erga proximum amore. Si vero hocce nobis aurum defuerit, imitemur regem Roboam, qui eadem scuta & ancilia cum aeneis commutauit; ut, si fortasse caritatis ardor ad Deum custodiendum nobis defuerit, timorem saltem & mortificationem ad eius custodiam comparemus; auro namque deficiente ars adhibendum. Sed ad propositum postliminio reuertamur.

Duodecimo anno aetatis anno liberti adire periculum solent.

1. Reg. 6. Prou. 30.

Duodecimo aetatis anno Christus amittitur, tunc nimirum maximum iuuentus adire discrimen solet, & ruinam capiti suo arcessere. Hæc quippe ætas fuit, qua pueri illi Bethel in Elizæum Prophetam dictis conuitij iniurijs, ab vris deuorati misere interiëre. Et profecto Sapiens inter tria quæ comprehendere nequibat, viam viri in adolescentia enumerauit: *Tria sunt mihi difficilia, & quartum penitus ignoro, viam nauis in medio mari, &c. & viam viri in adolescentia.* Credunt plerique paralyticum illum de quo in Euangelio, qui triginta & octo annis paralyti laborarat, à duodecimo aetatis anno laborare cœpisse. Dæmoniacus idem ille, quem Dominus è monte Thabor descendens sanauit, ab infantia & pueritia quæ in hanc aetatem definit; à dæmonio vexatus traditur. Cum enim Dominus à parentibus petisset: *Quam um temporis est ex quo ei hoc accidit?* quam primum illi responderunt, *ab infansia,* & ecce, puer Iesus eadem hac aetate in templo perditur.

Quid perdatum

O damnum irreparabile! ô perditionem inestimabilem, qua Christus amittitur!

Scire vis, peccator, quid quantum amittas, Christus dum Christum amittis? aures arrige: perdis perditur. imprimis Dei tui gratiam, reum te coram maiestate illius constituis, æternam tibi mortem arcessis, infernalium te suppliciorum participem reddis, diuinorum te charissimum dulcedine spoliastis, perennem nunquamque intermoriturum conscientie vermem nancisceris, virtutes olim multo labore partas destruis & dissipas, cœlo excidis, omni iuri in hæreditatem cœlestem renuntias, denique Iliadem in te malorum trahis. *Quam graue obsecro, tibi videretur, vna eademque vice sensus, & motum, vitam, amicos, diuitias, solem, stellas, terram simul & cœlum amittere, nihil tamen hæc omnia sunt, si cum perditione, qua Deus amittitur, comparentur.*

Huc respiciens Isaias Propheta dicebat: *Isa. 24.*

Cum cantico non bibant vinum, amara erit potio bibentibus illum. Sanctus quidem Hieronymus hæc de vniuersali mundi ruina interpretatur, quando nimirum vinum, quod animæ gaudii & lætitiæ signum est, peccatoribus quæ Deo deficiet; nihil quippe tunc bibent aliud quam amarorem & ablynthium. Verum Angelicus scriba.

Doctor Thomas ex his verbis, lamenta, amaritudinem, pœnitentiamque elicit animæ, quæ DEVM suum amiserit, & peccata velut vinum bibet, & æterna supplicia perferet. ad hunc sensum & locum Hieronymus, meam allegoriam confirmans; retulit etiam verba illa Psalmographi: *In salicibus in medio eius suspendimus organa nostra.* Cui enim vsui fuissent instrumenta musica extra urbem Ierosolymitanam, & quidem in terra aliena, captiuitatis, & in qua ne minima quidem Dei mentio, qualis reuera Babylon erat? Præscindenda nimirum illic omnis gladij deliciarumque occasio & materia erat: non secus etiam animæ quæ Deo suo caret, & qua Deus caret. Hinc Ioseph & Maria Iesu perduto solliciti sunt, eumque anxie & sedulo vbicunque locorum requirunt. Sed non sine ratione, imo certis de causis, se Christus à parentibus subduxit, & in Ierusalem mansit.

Impleturus siquidem quicquid à Patre cœlesti

M 2

V.

Cum mundus celesti in mandatis acceperat, eiusque voluntati obtemperaturus, noluit parentes dilectissimos, quidnam ageret, aut vbinam moreretur, conscios esse. Discamus hinc, cum est voluntas aut consilium inquirendum.

Deut. 33.

domus patris & mater iaceant, ut ingressum prohibeant, per calcatum perge patrem, per calcatam perge matrem, & nudus ad crucis vexillum auola; summum enim pietatis genus est in his suis se crudellem.

Gen. 31.

Moses singulas Israelis tribus benedicens, Leui progeniem hoc encomio exornauit: *Qui dixi patri suo, & matri sua, Nescio vos, & fratibus suis, Ignoro illos, & nescierunt filios suos; hi custodierunt eloquium tuum* Diceret vult eos, qui quo melius Deo seruirent; animarumque salutem facilius consequerentur, propriorum parentum obliuiscerentur, & eisdem agnoscere se negant, De zelo quia legemque quam perfectissime obseruare, laudemque non mediocre, inde promereri.

Iacob cum de domo Laban idololatrae furtim emigraret, ab eodem in via comprehensus, his verbis inprimis correptus fuit. *Cur ignorante me fugere soluisi, neque iudicasti mihi et persequerer te cum gaudio & canticis, & tympanis, & citharis.* Deinde: *Non es passus ut oscularer filios meos: & filius tertio, Cur furatus es Deos meos?* Mundus celebris ille idololatra, dum eum fugimus, & longius ab eodem secedimus, simili modo nobiscum expostulat. Vellet enim in primis, ne quis occulte, nec clam, sed valedicendo, ab eo se prorsiperet, postquam eum de fuga & remoraretur, impedimenta obiiceret, tum difficultates, austeritatesque quae subunda

Infignis allegoria. Tria conuenitur mundus in eis qui religionem ingrediuntur.

sunt, recensendo, tum proprii corporis imbecillitatem in mentem reuocando. Secundo, singulis in discessu osculam praebere desideraret, quo nimirum voluptatibus eos inesceret, delictisque delictos & impeditos ulterius ne progredierentur prohiberet. Tertio conuenitur, Religionem ingredi volentes, idola sua clam & latenter auferre, illius autem idola sunt honores, diuitiae, dignitates, & vindictae desideria; quae ille furari & diripere conatur, qui eadem conculcat, & pedibus prorerit.

Is autem sapiens & cordatus censendus, Secreta qui quae mente concepit, quae decreuit ex-nemo sua qui, nec mundo nec carni manifestat; obsequio a se enim potius quam prodesse illa bene sibi periat. consulentibus solent. Egregium quid, & huc optime faciens, suggerit mihi primus Regum commentarius initio. *Deus cum puerum Samuelem in templi adytis dormitantem ex somno excitaret, & ille ad Helicardotem executientem, quid vellet quaesiturus, se contulisset; ait Heli: Reuertere fili, & dormi.* Quod hic mystice contigisse auditis, quotidie reuera fieri videmus: excitat Parentum quippe plurimos adolescentes Deus, in Ecclesia dormitantes, id est, qui quamuis Christiani sunt; in diuino tamen seruitio & cultu stertunt & dormitant: qui mox ut parentibus voluntatem & inspiraculum caeleste aperuerit; ab his proprio affectu caculentibus, & oculos prauo erga liberos amore caligantes lippientesque habentibus audiunt, *Reuertere fili, & dormi:* voluntatem hanc muta, deliciis indulge, aetate fruire, voluptates consecrate, diuitiis quas parauit & collegi, vtere. at non ita filius Dei, qui Patri aeterno obsecuturus, nihil eorum quae animo conclusa gerebat, parentibus aperuit; sed clam ipsis, remanuit in Ierusalem.

Tres circa Euangelium hoc institui quae Tria circa hoc Euangelium du- bria. quae cur in seculis parentibus. Quod ad primam respondeo, Christum iam inde a prima aetate & adolescentia aliquod diuinitatis suae testimonium dare voluisse, ne fecit, cum iam,

Janu trigesimo ætatis anno, omnibus igno-
tus, non edito prius aliquo sapientiæ & do-
ctrinæ signo; prædicaret, omnes eum potius
admirarentur, quam in docentem crede-
rent. Nam quamvis adhuc iam inde à juven-
tute hoc sapientiæ doctrinæque specimen
in templo edidisset, ipsi tamen Iudæi; quæ
eorum invidia & stupor erat, deinde di-
xere; *Vnde huic sapientiæ hæc & virtutes?*
& alibi; *Quomodo hic litteras scit, cum non di-*
dicerit?

Math. 13.
Ioan. 7.

Cur duode-
cimo anno
hac ætate hocce facere voluisse; quod in illa
ætatis mira-
vniuscuiusque indoles apparere soleat, ac
cula edere
quid quisque spectet, manifestum fieri. At
que hunc in modum Venerabilis hoc ex-
ponit Beda: quamvis aliam rei huiusce ra-
tionem reddat Ambrosius, qui sub duode-
cenario hoc numero mysterium latere credit;
respexit scilicet eum ad duodecim Apo-
stolos suos, quos deinde, fidem per orbem
disseminaturos, quoquo versum emissurus
esset.

Tertiam ita soluit Euthymius, ideo nempe
Christum parentes huius rei certiores
noluisse reddere, quod vereretur, ne, si eos
conficis fecisset, eum à proposito divertif-
sent, aut impedimentum aliquod obieci-
sent: simul etiam, ne quis si forte iis hac in-
re minime obsecutus esset, eum dein, ut mi-
nus obedientem, eorumque consiliis obni-
tentem putaret. Aliam autem solutionem
adfert Beda, quæque mihi plenissime satis-
faciat, nempe diuino nutu & Patris æterni
consilio id factum esse, ut nimirum alium
se in cælis habere Patrem ostenderet, cuius
voluntatem implere, etiam non consultis
hominibus, nec parentibus in consilium ad-
hibitis, deberet; quibus si alias obsecutus
sit, & morem quam obsequentiissime gesse-
rit, sponte id se & vltro, nemine cogente vel
impellente, fecisse: sponte igitur, & propria
voluntate motus etiam amitti voluit: qua-
re non mediocrem parentibus dolorem at-
tulit.

Christi o-
bedientia.

Dolor Dei-
paræ & Io-
sephi amif-
so Christo. Auditores. Ruben cum Ioseph fratrem in-

cisterna veteri, in quam fratres eum dimise-
rant, non inuenisset, ait: *Puer non compa-*
ret, & ego quo ibo? quid autem dixisse cre-
dendum est mortuos hos parentes; anxie
eum periter emensum quæritantes. Audi-
re quippe Virginem dicentem videor, & la-
mentabili voce ingemiscientem: *Ostende fa-*
ciem tuam, & salui erimus. vel illud sponsæ *Cant. 2.*
aliquoties iterantem: *Sonet vox tua in auri-*
buis meis. item illud, *Indica mihi ubi pascas, ubi lud.*
scaber.

Si mater Sifaræ, præfecti militiæ Iabin
Regis Asor, filii absentiam ægerrime ferens,
eumque quam maxime videre desiderans,
per fenestram singulis propemodum mo-
mentis gemens & lacrymans respiceret, cu-
ius animum natus lenire, & afflictum con-
solari debebat: quid Ies v matrem fecisse
existimandum, quæ quoniam filius se subdu-
xisset, ignoraret; quomodo ingemiscere, la-
mentari, queri, eequæ suspina imo pectore
trahere, quas lacrymas fundere, quas quere-
las ingeminare eam iam credimus? Si To-
bia mater montes quotidie conscendens,
aeraque gemitibus complens diceret: *Hæc*
filii mei: quid dimisimus te peregrinari? quid ma-
trem Iesû fecisse credemus? an non per iter
iam emensum, Ierosolymam redeundo, alli-
duo clamasse, *Eheu fili mi, Deus meus, & o-*
mnia, cur pater tuus & ipsa, hoc id nobiscum
iter suscipere permisimus?

Cant. 3.

Amans illa dilecta, amore æstiuans, eum
sponsam amississet. eiusque tamen absentiam
ferre non posset, lymphata similis, atque eum
quærere vbiuis locorum parata, hunc in mo-
dum seipsam ad iter adhortatur: *Surgam &*
circuibō civitatem, per vicos & plateas, quarum
quem diligit anima mea. Eadem & dixisse Dei-
param verisimile est; nam cum dilectum sibi
filium amissum iam cerneret, surgit quanto-
cyus, properat, Ierosolymam redit, vicos &
plateas obambulat, quærens quem super o-
mnia anima illius diligeret: quem deinde
post triduum in medio doctorum confiden-
tem reperit.

VI.

Si tristis filii amissio tristitiam, inuentio
gaudium
ob Chri-
stum in-
uentum.

M. 3.

le est?

Gen. 46.

Psal. 29.

Tob. 3.

Psal. 93.

Gen. 12.

Psal. 34.

Luc. 14.

Exod. 25.

Christus
candelabro
aureo col-
latus.

le est? an non cum Jacob Patriarcha, vito filium inter Principes Aegypti connumeratum, dicere poterat: *Iam letus moriar, quia vidi faciem tuam?* quantum vero ipsam Deiparam? quam filium osculando tenerrimeque amplectendo, his ad eum verbis vltam fingere poterimus: *Conueristi planctum meum in gaudium:* aut illis Tobia: *Non delectaris in perditionibus nostris, se ipse post tempestatem tranquillum facis, et post lacrymas et fletum, exultationem infundis.* aut Dauidicis illis: *secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, fili mi, consolationes tuae latificauerunt animam tuam.*

At vbinam reperitur? non quidem inter parentes & consanguineos, cum ipse suis confuleret, vt patria & parentibus relictis, in regionem peregrinam se conferrent: dixit enim olim Abrahæ: *Exi de terra tua et de cognatione tua:* quique olim per Psalmistam edixerat: *Audi filia, et vire, et inclina aurem tuam et obliuiscere pulchrum tuum, et domum patris tui* & qui deinde in Euangelio ait: *Si quis venit ad me, et non odit patrem suum et matrem, et uxorem et filios, et fratres et sorores, etc. non potest meus esse discipulus.*

Reperitur autem inter Doctores. Præcepit olim Dominus, vt septem lampades in candelabro aureo in templo collucerent. Hodie porro hoc ipsum completum cernimus. Videmus enim, vt Euangelij illud candelabrum Iesus Christus, septem lucernis, id est, septem donis Spiritus sancti instructum, inter Doctores in templi medio colluceat, ardeat, lumenque copiosissimum emittat, quod & omnium oculos præstringat, & synagogæ scribarumque visum offuscet.

Aequilissimum namque erat, doctorem illum cælestem, scribam illum eruditissimum, semel in doctorum terrenorum medio inueniri: quin etiam longe utilissimum, vt omnes sapientiæ doctrinæque thesauri, qui in sancta illa & sacra humanitate mirabili quodam modo delirescebant, hodie in apertum prodirent, mundoque se proderent. Erat quippe Christus, de quo postea Apostolus scripsit: *In quo omnes sapien-*

tia et scientia Dei thesauri absconditi sunt. Coloss. 2. Ideoque Sanctus Bonauentura verba hæc Euangelij nostri exponens: *Proficiebat sapientia, et aetate, et gratia, coram Deo et hominibus;* ait: Profectum hunc in sapientia & gratia, non fuisse aliud, quam certum quoddam horum duorum specimen & indicium, & manifestationem quandam amplissimorum thesaurorum sapientiæ & gratiæ, quæ in ipso elucebant. Adeo vt ipse vere potens ille & locuples Ezechias nuncupari possit, qui Doctoribus, id est, synagogæ legatis, thesauros & diuitias aperiat & referet.

In medio Doctorum. In templo cum iisdem disputans & disceptans. non tradit autem Euangelista, qua de re disputarit, aut quam iis quaestionem soluendam proposuerit. Sanctus Vincentius tamen dubitando credit eos de Messia aduentu locutos esse; disceptasseque, vt rum hebdomades Danielis iam completa essent, nec ne, num sceptrum de femore Iuda, vt Iacob olim promiserat, iam defecisset, vt rum Messias in lege promissus iam in mundum venisset, vel aduentus eius iam instaret; quas eum conditiones & qualitates habere oporteret; an futurus esset Deus, vel non nisi homo, quæque miracula parraturus, vt ab hominibus agnosceretur.

In medio Doctorum. O varias vices & rerum humanarum inconstantiam! Is qui modo in medio Doctorum reperitur, ab hinc aliquot annis inter animalia, ac post aliquot annorum lustra in medio latronum in crucem actus expirabit. At interea notate mysterium; animalia siquidem in stabulo, doctores in templo, & latrones in cruce reperiuntur. Esset namque prodigii simile CHRISTVM in medio asinorum aut bestiarum in templo reperiri; templa quippe & cathedræ, doctorum sunt; stabula & præsepia, bestiarum; cruces vero & patibula, latronum. Adeo vt quicumque Christum in medio Doctorum conspicatur, sibi persuadeat, videre se solem in medio Planetarum, propitiatorium inter Cherubinos, Arcam fœderis inter tribus populi.

Luc. 2. Christus cum Doctoribus de qua re disputarit.

Luc. 2. Christus in stabulo animalia. in templo doctores, in cruce latrones velut socios habuit.

li Israel. De puero igitur hoc vsurpare licet verba illa Psalmista: *In medio Ecclesia lau dabo e.*

Christi sci-entia. Dum puerum hunc duodenum in medio Doctorum in templo conspicio, ipse mihi persuadeo, vti nam & vobis, omnem in eo cognitionem, sapientiam, scientiam, præscientiam, providentiam, prædestinationem & reprobationem hominum, librum quoque vitæ, omnia denique quæ in Patris æterni intellectu reperiuntur, contineri. Nam in quantum **D E V S** ex primo obiecto nouit se ipsum, ex secundo omnia intelligibilia, & realia ex tertio: vt beatus & comprehensor, intelligit verbum, & quidquid in verbo continetur; vt viator autem, nouit omnia in suo genere per species infusas, & cum ipso creatas.

Christi eloquentia in disputando. Vtinam tam fœlix aliquis nostrum fuisset, qui eundem cum Doctoribus differenter audire potuisset; quanta namque eum eloquentia de Scripturis & Prophetarum oraculis disceptasse verisimile est. Aliquoties mecum demiratus sum, cur sponsa illa in Canticis eum *Lilium conuallium* appelleret; sed omnem mihi dubitationem Theophrastus & Plinius, dum in eisdem incidi, abstulerunt: est namque aliquod liliorum genus, coloris purpurei, virgatum, & tribus aureis lineis insignitum, quod veteres *Trides* nuncuparunt, & eloquentiæ symbolum esse crediderunt. Ipse quinetiam Poetarum deus Homerus, Troianorum legatorum eloquentiam doctrinamque deprædicans, lilia eos ait comedisse. Hinc sponsa, dilecti sui eloquentiam & sapientiam celebrans, lilium eum conuallium comparat.

Cant. 1.

Lilia Elo-quentiæ symbolum.

Agell. l. 3. & Macro. lib. 1. Sat. c. 6. Gen. 40. 41. 3. Reg. 3. 5. Dan. 13. Sordent igitur jam, si Christi eloquentiam in hac ætate consideremus, sapiens ille puer, Papirius Prætextatus Roman. senatoris filius, qui matrem curiosius inquirentem scito responso repressit: Ioseph quoque Iacobi Patriarchæ filius, qui adhuc iuuenis super omnes Ægypti principes euectus, Pharaonis somnia interpretatus est, & Salomon qui duodecimo vt multi quidem existimant, ætatis anno, sapientiam à Deo postulauit; Daniel quoque qui in ætate iuuenili, magno prudentiæ sapientiæq; iudicio, lasciuos senes

condemnauit, & innoxium sanguinem probro & neci eripuit. De solo autem puero Iesu, inter Doctores & Legistas constituto iam sit sermo.

Rupertus. In templo est, cum Doctoribus de Scripturæ intellectu disceptans, de quo Messia aduentu diligentius inquirens. Multi quidem templa adeunt, inque iisdem conspiciuntur, verum non disputant, sed vendunt & emunt, negotiaque forensia pertrahunt: quos Dominus deinde illie reperiens, facto è funiculis flagello, eiecit: sunt etiam nonnulli, qui in loco illo sacro sacrilegia committunt, diuinamque maiestatem in eius domo ad iracundiam prouocant. Multos namque reperire est, qui templa frequentant, maiori cum libertate Deum offensum, loca sacra sanctaque vt minus suspecta feligentes, quæ deinde suis abominationibus & sacrilegis profanant, & falso quodam pietatis prætextu & colore, ne ab aliis conspiciantur, constuprant & violant, fraudulento Abalamo perfimiles, qui pietatem e-
1. Reg. 13. mentitas, sacrificiaque oblatorum se fingens, aduersus fratrem conspiraturus, eiusque regnum occulte inuasurus, in locum sacrificii venit.

Væ autem vobis sacerdotes, & in sacris ordinibus constituti, qui vita vestra contaminatissima & irreuerentia sacra loca polluitis ac prophanatis. Scriptum est, sacrificulos Dagon idoli, cum ipsum collapsum in locum suum restituisset, limen fani nunquam deinde pedibus caleare voluisse, eo quod Dagon in templi limine truncus iacuillet: indignum arbitrari humanis pedibus eum terere locum, quem Deus aliquando
1. Reg. 15. occupasset. Vos vero scelesti & impudentes sacra hæc templa violare non erubescitis, in quibus Deus vere cum omni maiestate cœlesti præsens est, in quibus sanctas i las sanctorum omnium, & præsertim sanctissimæ crucis imagines, quam Dei caput, pedes, manus & vniuersum denique corpus tetigit, videre est.

Magna illa profecto abominatio fuit, quando Caius Caligula statuam suam in templum Ierosolymitanum intulit, cui & victimas immolari iussit, quas soli **D E O** cœli offer-

Multi in templo sūt, sed non disputantes, at vendētes & ementes.

1. Reg. 13.

1. Reg. 15.

Matth. 24.

offerre par est. de hac enim locutus est Christus, cum in Euangelio diceret, *cum videritis abominationem, dictam à Daniele Propheta, stantem in loco sancto.* Similis, meo quidem iudicio abominatio, ac par scelus, quando in summi Dei templum, & coram eius maiestate, mundi statuas infertis, statuas inquam ambitionis & avaritiæ, iisque cor vestrum & affectus, qui soli Deo debentur, in sacrificium & holocaustum immolatis.

De pueris Heli sacerdotis, etiam sacerdotibus scriptum est, *Erat ergo peccatum puerorum grande nimis coram Domino, quia detrahebant homines sacrificio Dei.* Vt lapidem hunc in sacerdotum nostrorum agrum coniciam, dico scelera eorum & peccata, coram Deo enormia esse, quando sacro Ecclesiæ statu abutuntur, & avaritiæ, rapacitati, ac mundi honoribus tantummodo incumbunt.

Rerum secularium studium
pium virum
valde perturbat.

Gen. 13.

Nihil quippe est, quod sacerdotum, Ecclesiasticorumque animum inquietiorem reddat, & perturbet magis quam negotiorum secularium pertractatio, & nimia de rebus temporalibus sollicitudo. Rachel cum Laban patris idola secum abstulisset, Laban citatis equis eam insecutus est, idolaque repetiit. Quicumque etiam cum mundi idolis Religionem vel ordinem sacrum ingressus fuerit, qualia sunt haud dubio ambitio, superbia, avaritia, honorum sitis, multas præcudubio curas & inquietudines in caput suum arcesset. Hæc nimirum sunt, quæ animæ libertatem magno opere perturbant, animum possidentis excitant, cruciant, diuexant, ac tantum non exanimant, conscientiamque affligunt. Quod aperte in Martha, Evangelica illa Virgine, expressum legimus, quæ quod sollicita, turbata circa plurima describitur.

Luc. 10.

Conclusio
& peroratio.

Eia igitur, Auditores, negotia nihil ad nos spectantia seponamus, aut potius penitus de-

feramus, & cum puero Iesu, dum tempus oportunum est, Deo nos offeramus, dedicemus illi annorum primitias, primas pueritiæ & iuuentutis fruges: ad templa confugiamus, Ecclesias adeamus, in Ierusalem quæ locum pacis denotat, maneamus, Doctorum à latere non decedamus, legem Dei discamus, familiaritatem probatorum consecremur. Cum vero Deum iam sequi eiusque inspirationibus obsequi voluerimus, parentes obliuiscamur, carnem & sanguinem negligamus, nec secretas nostras inspirationes mundo communicemus. Si autem Deum nos amittere contingat (per peccata enim & negligentiam facillime amittitur) quamprimum eum inquiramus, deploramus eius absentiam, lamentemur, dolorem inde conceptum demonstremus, ob amissum conteramur, sanctaque pœnitentia eum nobis denuo conciliemus. Noli autem, Deus bone, dulcissime animarum sponse, spes nostra & firmamentum, vnum in malis præsidium & solamen, permittere, hæcce vt nobis calamitas obueniat: at præstane te vnquam perdamus, Te enim qui perdit, perdit omnia, omnibusque exiit, & omnia amittit, cui tu surripetis. O triste naufragium! ô infortunium incredibile! ô raptum irreparabilem. Hoc saltem præstane Domine, vt quamuis negligentia te nostra aliquando amiserimus, ita nos ipsos in tui amissione affligamus, tot lacrymas effundamus, ita pœnitentia nos emaceremus, vt te in militanti Ecclesia, in hoc mundo iterum reperire valeamus, expectantes interim tempus, donec te in triumphanti, in gloria mirum cœlesti, inuenire possimus, cuius nos participes reddat Pater & Filius & Spiritus Sanctus.

DOMI-